Lutherläsaren 92

INNEHÅLL

LEDAREN. *Allvarligt sinnade kristna.*
Av Kristian Norrback..... 3

ETT UPPROP OM EKONOMISKT UNDERSTÖD.
Genom Kristian Norrback..... 9

UPPBROTTETS SÖNDAG.
Vaka! Matt. 25:1-13.
Av Lars Lövdahl.....10

LUTHER OM 2 PETR. 3.
Texten utvald och översatt av Kristian Norrback 15

MATTI RINTALA OM UPP. 6:8.
Texten översatt från finska av Markus Engström..... 21

SAMTIDEN UNDER LUPPEN. Analys av företeelser i vår samtid som har kyrklig dimension. Kommentar av.....

Joakim Förars,
Kristna konvertiter möter lite förståelse i Europa..... 24

Otto Granlund,
Kyrkans sju kännetecken – Syd-Österbotten..... 30

(E-)POST FRÅN LÄSARNA.
Hur gjorde Luther?
Kyrkoherde Jakob Fjellander, Lutherska Konkordiekyrkan..... 32

REDAKTIONSRUTAN..... Bakpärmen

PÄRMBILDEN: *De tio jungfrurna* (fem visa och fem oförståndiga), Matt. 25:1-13.

LUTHERLÄSAREN

NR 92 – NOVEMBER 2019

Allvarligt sinnade kristna

Av Kristian Norrback

I förra numret av *Lutherläsaren* (LL 91 s. 20–25) refererade ***Boris Sandberg*** kritiskt en argumentering för att inte utträda ur folkkyrkan. Många läsare minns säkert åtskilliga sådana debatter från gångna år. Ett argument som förekommer på båda hållen (utträda—stanna kvar) är Luthers exempel: ”Luther lämnade ju kyrkan!” respektive ”Luther blev kvar i kyrkan tills han kastades ut.”

Jakob Fjellander, som är kyrkoherde i den självständiga lutherska *S:t Pauli församling i Stockholm*[1], reagerade på hänvisningen till Luther (påståendet att Luther ”blev kvar”) och skriver en kommentar i det här numret på s. 32-35.

[1] Konkordiekyrkan. www.luk.se

Fjellander refererar Luthers förhållande till Rom 1517–1520, som kulminerar i att Luther brände påvens bannhotsbulla och den kanoniska lagen i Wittenberg 10.12.1520. Man håller gärna med om att det är kraftigaste möjliga avståndstagande från påven och den kyrkoinstitution han representerar. 1520 hade Luther också blivit övertygad om att påven var antikrist.

Men den andra sidan av saken, Roms uteslutning av Luther? Rom var inte passivt: förhör anställdes, utlåtanden inbegärdes av andra universitet, hot gavs om bannlysning, och slutligen bannlysning (som kompletterades av ”rikets akt” i Tyskromerska riket under kejsaren). Utträdd eller utesluten?

Varför undrar vi om det är bokbålet 10.12.20 eller bullan 3.1.21 som räknas? Vi söker naturligtvis vägledning för vår situation 500 år senare. Även om knappast någon av oss liknar Luther i det att vårt handlande sätter spår i kyrkohistorien, håller vi med Fjellander om att ”Luther är kyrkans största lärare och bör studeras noggrant.”

Frågan om när jag ska ”skriva ut mig” är allvarlig; *av ännu större betydelse, andligt, är frågan var jag ”skriver in mig”*. Det är nämligen andligt mycket riskabelt att mena att just jag skulle hålla ut mot anfäktelser och andra andliga påfrestningar utifrån och inifrån i egen kraft utan det stöd som en kristen gemenskap, församling eller samfund ger.

En parallell till påståendet ”Luther lämnade inte kyrkan” är satsen ”Luther grundade inget kyrkosamfund”. På motsvarande sätt kan man rada upp argument för och emot: Luther kanske inte ”grundade” någon kyrka så som vi idag kan få ett nytt religionssamfund registrerat hos registermyndigheten – men sedan han offentligt förklarat att han var övertygad om att påven är antikrist och Luther själv fungerade som visitator

(biskopsfunktion) i församlingarna på Kursachsens område så är väl skillnaden till en ny ”kyrka” bara juridiskt-formell.

Några axplock ur det som Luther skriver om församlingsgemenskapen:

I inledningen till *Tyska mässan* 1526 (ingen brådska, detta är tio år efter avlatsteserna) skriver Luther att han tänker på tre slags yttre gudstjänst:

1) HÖGMÄSSA PÅ LATIN (med strykning av det som gett uttryck för mässoffret) mest för studerande (och för den fina sångens skull!);

2) MÄSSA PÅ TYSKA (som det nu handlade om) för ”vanligt folk” som inte använder latin; och

3) ett tredje slags GEMENSKAP FÖR DEM SOM ”MED ALLVAR VILL VARA KRISTNA”.

> ”Det tredje sättet, som skulle följa den rätta evangeliska ordningen, skulle inte ske offentligt bland allt slags folk, utan de som vill vara kristna på allvar och bekänna evangelium i ord och handling, skulle personligen skriva in sig, och samlas enskilt i något hus för att be, läsa, döpa, ta emot sakramentet och utöva annan kristlig verksamhet.
>
> Med den här ordningen kunde man identifiera dem som inte uppför sig kristet, tillrättavisa dem, vägleda dem, utesluta dem eller lägga dem under kyrkotukt enligt Kristi regel i Matt. 18. Här kunde man också ålägga de kristna en insamling, som man gärna deltar i och delar ut till de fattiga, 2 Kor. 9. Här behövs inte mycket och stor sång. Man kunde ha en fin, enkel ordning med dop och nattvard där allt handlar om ordet, bönen och

> kärleken. Man skulle behöva en bra, kort Katekes med tron, buden och Fader vår. Kort sagt: om man hade de personerna som önskar vara kristna med allvar, så skulle formerna snabbt vara ordnade.
>
> Men jag kan ännu inte ordna en sådan församling – jag har inte folk till det. Inte ser jag heller många som längtar efter det. ... Till dess låter jag det förbli vid de två andra formerna" ... (offentlig gudstjänst på latin och tyska, som Luther ser som pedagogiska och evangeliserande)[2]

Det är intressant att det Luther beskriver här – som ett tänkt ideal – mycket liknar pietismens tänkande 200 år senare (och i förlängningen väckelserörelserna): små sammanslutningar med låg profil utåt med minimum av yttre former. Behövs något ämbete i den här modellen? Luther hade omkring 1520 argumenterat för att varje döpt kristen kan och får utföra alla funktioner som räknas till den traditionella prästen, inte minst i *Herdabrev till de böhmiska bröderna* 1523, där han driver resonemanget till sin spets:

> "Om nöden verkligen är så svår och eländet så stort att det inte finns någon annan utväg att få församlingstjänare [än att gå med på Roms villkor för vigning], så skulle jag med gott samvete vilja ge er rådet att inte hålla några tjänare alls. Det skulle vara långt bättre och nyttigare om varje husbonde själv föreläste Evangelium i sitt hus. Och eftersom man över hela världen är överens om att medge även lekmän rätten att döpa, så skulle jag

[2] St. Louisutgåvan, X, 229.

> vidare vilja råda varje husfader att själv döpa de barn som föds under hans tak, och sålunda själv sörja för sig och de sina i överensstämmelse med kristendomens lära, och detta t.o.m. om de hela sitt liv igenom icke skulle våga eller kunna åtnjuta den heliga Nattvarden.”[3]

Till de här citaten behöver man genast komplettera:

1) Brevet till böhmarna går nu inte ut på att de ska leva utan ämbete och Nattvard (citatet hör till början av resonemanget), utan att de själva ska välja och insätta ”herdar och biskopar” (s. 94-95).

2) Luthers ”tredje modell” (grupper av allvarliga kristna) blev inte vägen vidare de följande århundradena, utan ett offentligt församlingsliv med den politiska maktens stöd (fursten), inte minst i Norden. Det är samtidigt svårt att veta vilken roll de slutna gemenskaperna spelat, eftersom de är just slutna.

3) 13 år senare skrev Luther om kyrkan med betydligt synligare konturer, de så kallade kännetecknen, i *Om koncilierna och kyrkan*, 1539:

> ”För det första känns det heliga, kristna folket igen på att det har det heliga Guds Ord, fastän alla inte har det i lika mått” …
>
> ”För det andra på på dopets heliga sakrament, då det rätt, enligt Kristi ordning läres, tros och brukas” …

[3] BV-förlag 1984, s. 25.

> ”För det tredje … på altarets heliga sakrament, där det rätt förvaltats, tros och mottages efter Kristi instiftelse.”…
>
> ”För det fjärde … på nycklarna, som de använder offentligt, det vill säga som Kristus fastslår i Matt. 18 – om en kristen syndar ska han bli tillrättavisad, om han inte bättrar sig ska han bindas i synden och stötas ut, och om han bättrar sig ska han avlösas.” …
>
> ”För det femte … på att kyrkan viger eller kallar tjänare och har ämbeten, som ska förvaltats. Det måste finnas biskopar, präster och predikanter, som allmänt och enskilt ger, förvaltar och utövar de ovannämnda fyra styckena” …
>
> ”För det sjätte … av bön, offentlig lovprisning och tacksägelse till Gud.” …
>
> ”För det sjunde … av det heliga korsets klenod. Det heliga, kristna folket måste tåla varje olycka och förföljelse, alla slags prövningar och allt ont av djävulen, världen och köttet … för att det ska bli lika sitt huvud, Kristus.”[4]

Man hittar luthercitat för att skriva ut sig ur kyrkan eller inte skriva ut sig. Inte minst när det gäller Luther gör det stor skillnad om man beaktar sammanhanget för ett citat. De tre citaten här, som man kan tycka ligger långt från varandra i sin vision av församlingen, ger ändå god vägkost för den mycket betydelsefulla frågan: var skriver jag in mig?

[4] Evangeliföreningens förlag, 1994, s. 167-183.

Kära Lutherläsare,

Föreningen *Lutherläsarna rf.* är fortfarande helt beroende av Ditt understöd för att kunna trycka och posta tidskriften. *Lutherläsaren* har aldrig haft någon prenumerationsavgift (sedan nummer 1 10.11.1993) utan tidskriften har genom åren kunnat ges ut genom frivilligt arbete av skribenter och redaktion, ansvarstagare i föreningen, och Dina gåvor och inbetalningar.

Efter årsmötet i juni konstaterade styrelsen ett visst ekonomiskt bekymmer och att det för närvarande är realistiskt med tryckning av tre nummer i året (i stället för fyra nummer).

”Och Gud har makt att ge er all nåd i överflöd, så att ni alltid och i allt har nog av allt och kan ge i överflöd till varje gott verk. Skriften säger: Han strör ut, han ger åt de fattiga, hans rättfärdighet består för evigt” (2 Kor. 9:8–9).

Lutherläsarnas styrelse

Lutherläsarens IBAN: FI 08 2026 1800 0072 90

Lutherläsarens BIC-kod: NDEAFIHH

Uppbrottets söndag

Vaka!

Av Lars Lövdahl

Då ska himmelriket bli som när tio jungfrur tog sina lampor och gick ut för att möta brudgummen. Fem av dem var oförståndiga och fem var kloka. De oförståndiga tog sina lampor men tog inte med sig någon olja, medan de kloka tog olja i kärlen tillsammans med sina lampor. När brudgummen dröjde blev de alla dåsiga och somnade. Vid midnatt hördes ett rop: Brudgummen är här! Gå ut och möt honom! Då vaknade alla jungfrurna och gjorde i ordning sina lampor. De oförståndiga sade till de kloka: Ge oss av er olja, våra lampor slocknar! De kloka svarade: Den skulle inte räcka både till oss och till er. Gå i stället till dem som säljer och köp. Men när de hade gått i väg för att köpa kom brudgummen, och de som var redo gick med honom in till bröllopsfesten. Och dörren stängdes. Till slut kom de andra jungfrurna tillbaka och sade: Herre, Herre, öppna för oss! Men han svarade: Jag säger er sanningen: Jag känner er inte. Håll er därför vakna, för ni vet inte vilken dag eller timme han kommer (Matt. 25:1-13).

Liknelsen är hämtad från bruket vid ett judiskt bröllop. Bruden fördes till brudgummens hus och hon hade med sig sina jämnåriga vänner, i liknelsen 10 jungfrur. Han gick henne till mötes med sina vänner och de väntade på honom med brinnande lampor.

De 10 jungfrurna är en bild på hela kristenheten. Det är alltså inte uppenbara

förnekare för de väntar inte på Herrens återkomst.

Nu är det då en klar och tydlig skillnad mellan de förståndiga och de oförståndiga. Men utåt såg de tio likadana ut - alla hade de lampor som brann.

Vem kan nu då skilja förståndiga från oförståndiga?

Ingen människa.

Men Luther skriver att hos dem som inte rent förtröstar på Kristus utan också på sig själva, är ofta skenet vackrare än hos de förståndiga.

Och märk nu dessutom väl, att dessa jungfrur inte är vem som helst utan de som ville möta brudgummen. Och alla hade lampor.

Det är allvarsord till var och en av oss som är här i kyrkan idag och som vill möta brudgummen – Herren.

Det räckte en lång tid – till midnatt – innan brudgummen kom så tröttheten kom smygande. Det är precis som idag när man säger att det inte finns någon Gud – se nu hur lång tid det har gått – inte har han infriat sitt löfte och kommit tillbaka på himmelens skyar.

Då vet man inte – när man säger så – att man går Guds ärende eftersom Gud redan för länge sedan sagt ”**att i de sista dagarna kommer det människor som drivs av sina begär och som förtalar och hånar er och frågar: ’Hur går det med löftet om hans återkomst?’**” (2 Petr. 3:3-4).

Hur många var det som somnade? Den frågan ställde jag en gång i Närpes kyrka och en äldre präst från annan ort svarade med hög och tydlig röst: 5!

Var de alltså fem, de oförståndiga som somnade?

Jo, de somnade, men också för de förståndiga gick det på samma sätt.

Alla tio somnade!

Så är det med den mänskliga vakan.

Det finns andra exempel på detta i Skriften. Till exempel

när Petrus så trosvisst säger åt Jesus: **”’Även om alla andra överger dig, så skall jag inte göra det.’ Jesus sade till honom: ’Sannerligen säger jag dig: Denna natt, innan tuppen gal, skall du tre gånger förneka mig’”** (Matt. 26:33-34).

Och så gick det, det går alltid som Jesus har sagt.

Ett annat exempel på detta är Getsemane trädgård när alla lärjungar somnade.

Eller som när en dam sade åt mig utanför Lappfjärds stora kyrka: ”Jag tänker nog aldrig ge mig för jag skall till himlen.”

Men nu är det nog så enligt Guds Ord att vi måste ge oss med allt vårt eget. Ty så dåligt ställt är det med människan att ingen av de tio orkade vaka utan alla somnade. Men alla tio vaknade på samma gång när ropet hördes. Och när ropet hörs då reagerar alla på samma sätt – de börjar göra i ordning sina lampor eftersom de alla har lagt märke till att deras lampor slocknar.

Men nu hjälper det inte att putsa upp lampan om oljan har tagit slut.

Detta är människans naturliga reaktion när ropet hörs. När en syndare möter Herren. Hon börjar riva åt sig det ena eller det andra liksom Adam och Eva tog till fikonlöven i lustgården när Gud ropade efter dem.

Och nu när de tio skulle möta brudgummen Jesus Kristus så började de febrilt arbeta med sina lampor eftersom oljan som fanns i lamporna tog slut för dem allesammans.

Så är det för var och en av oss: när Kristus kommer till oss genom ropet, d.v.s. lagen och avslöjar för oss hur det är ställt med oss, så märker vi att vi inte räcker till.

Ty alla människor har nog ”**det som lagen kräver skrivet i sina hjärtan**” (Rom. 2:15).

Men allt eget brinner upp inför Guds heliga lag och krav. Lågan slocknar. Oljan räcker inte till. Det blir först mörkt för alla tio.

Det handlar om att ”**alla har syndat och saknar härligheten från Gud**” (Rom. 3:23).

Men skulle nu någon av jungfrurna ha haft en tillräckligt stor behållare i lampan, så skulle den ju ha lyst när brudgummen Kristus kom – men ingen hade det.

Med andra ord skulle en människa kunna bli frälst genom att hålla lagen men Skriften intygar och också vår livserfarenhet att ingen av oss kan hålla lagen till alla delar – långt därifrån.

Alla somnade när ***den första oljan*** var i bruk och alla de tio jungfrurnas olja, ***som fanns från början i lamporna***, tog slut och alla de tio börja tillreda sina lampor när ropet hördes. Alla reagerade och gjorde på samma sätt dittills.

Men vad hände sedan? Då kom skillnaden fram!

Det blev ett antingen – eller. Och det gick inte att låna av varandra.

- 5 hade ett ***tilläggskärl***
- 5 ***saknade det***

Först måste, enligt vår liknelse, den olja brinna ut som fanns färdigt i lampan, ***innan man tar i bruk det som finns i tilläggskärlet.***

Kort sagt: Lagen finns i varje människas hjärtas behållare, men med den oljan kan vi inte möta brudgummen för det räcker inte till.

Men vad finns då i ***tilläggskärlet*** som inte alla tio hade med sig?

Det är evangeliets olja!

Evangeliet fylls på utifrån ***från en annan behållare***. Den nya oljan finns inte färdigt i hjärtats behållare och den sammanblandades inte med den ursprungliga oljan, utan först brann den ursprungliga oljan upp.

Sedan häller man i den nya oljan. Men ändå är också det

olja. ***Vi har med andra ord lagens olja i det ena kärlet och evangeliets olja i ett tilläggskärl.*** Men båda kärlen innehåller olja som är Guds Ande och Ord.

De visa står där inför brudgummen Kristus med lamporna brinnande närda av den nya oljan – tilläggsoljan.

Evangeliets ljus och Andens olja lyser upp och förhärligar Kristus.

De ovisa är långt borta och söker efter mera olja där de ursprungligen fick den ifrån.

De tror alltså att de måste ha mera lag – den ursprungliga oljan – för att kunna komma in till bröllopsfesten.

De försöker liksom på nytt göra sig redo genom lagen. Och när människans genom sin lagiskhet och förmörkade förstånd söker efter mera lag för att på så sätt kunna komma in till bröllopssalen – då kommer hon för sent.

Dörren är stängd.

Festen har redan börjat!

De fem kom in tack vare den nya oljan som fanns i tilläggskärlet – evangeliets olja.

Kära vänner! - Festen har redan börjat! Evangeliet har getts åt oss i Ordet. Vaka för den skull säger Jesus.

Men nu har vi kunnat konstatera att alla tio somnade. Och vi kan inte vaka i oss själva. Alla somnar. Men i Kristus – i evangeliet är vi alltid redo. Därför får vi vara evangeliet lydiga. Där har vi tilläggsoljan.

Ta idag med dig tilläggskärlet!

Därför att *vi* somnar så lätt – **”men inte slumrar han som bevarar Israel, han slumrar inte, han sover inte”** (Ps. 121:4).

Ja - **”han smörjer mitt med olja och låter min bägare flöda över. Godhet allenast och nåd skall följa mig i alla mina livsdagar och jag skall åter få bo i Herrens hus evinnerligen”** (Ps. 23). AMEN!

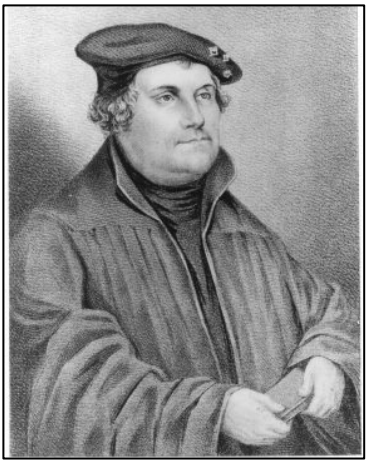

Martin Luther

Men en sak får ni inte glömma, mina älskade: för Herren är en dag som tusen år och tusen år som en dag. Herren dröjer inte med att uppfylla sitt löfte, så som en del menar. Nej, han har tålamod med er, eftersom han inte vill att någon ska gå förlorad utan att alla ska få tid att omvända sig. Men Herrens dag kommer som en tjuv, och då ska himlarna försvinna med våldsamt dån och himlakropparna upplösas av hetta och jorden och dess verk inte mer finnas till[5] (2 Petr. 3:8-10).

Med dessa ord bemöter sankt Petrus dem som säger: ”Apostlarna har talat mycket om att den yttersta dagen kommer snart, och nu har det gått så lång tid – och allt står som det har gjort.”

De citerar Ps. 90:4: **Tusen år är i dina ögon som dagen i går som försvann, som en av nattens timmar.**

Nu är det så att det finns två betraktelsesätt: för Gud, och för världen. På samma sätt är detta livet, och livet efter detta, två skilda ting. Detta livet kan inte vara efter

[5] Under året 1523 predikade Luther över 1 och 2 Petri brev, och Judas brev, på söndagseftermiddagarna.

St. Louisutgåvan IX, 1393–97.

detta, eftersom ingen kommer härifrån till andra sidan utom genom döden, det vill säga att detta livet upphör. Detta livet består ju i att äta, dricka, sova, smälta maten och avla barn. Det går att räkna timmarna, dagarna, åren som följer på varandra. Vill du tänka på livet efter detta måste du helt glömma detta livets gång, det går inte att tänka att du kunde mäta det. Där är allt en dag, en timme, ett ögonblick.

Eftersom det inte finns någon tideräkning inför Guds ansikte så måste tusen år vara som en dag för honom. Därför är den första människan lika nära honom som den som föds sist, före den yttersta dagen. Gud ser inte tiden ”på längden” utan ”på tvären”. […] Med förnuftet kan vi endast se på tiden ”på längden”. Vi måste börja räkna från Adam, ett år efter det andra, till den yttersta dagen. För Gud finns allt tillsammans: det som är långt för oss är kort för honom, och tvärtom. Där finns varken mått eller tal. Människan dör, kroppen läggs i graven och förmultnar, ligger i jorden och vet ingenting. När den första människan uppstår på yttersta dagen kommer han att tro att han legat där bara en timme. Men så ser han sig om och förstår att så många människor har fötts av honom och kommit efter honom, som han inte vetat något om.

Sankt Petrus menar alltså: Herren fördröjer inte löftet, som några föraktare inbillar sig, utan han är långmodig. Därför ska ni vara rustade för den yttersta dagen, för den kommer snabbt nog för var och en efter hans död. ”Jag dog ju nyss.” För världen kommer den alltför snabbt, när man säger ”frid” och ”ingen nöd”, då bryter den in och faller över dem som sankt Paulus säger i 1 Tess. 5:3. Den rycker in med stort dån som ett kraftigt oväder, så att allt förtärs på ett ögonblick.

När nu allt detta går mot sin upplösning, hur heligt och gudfruktigt bör ni då inte leva medan ni ser fram emot Guds dag och påskyndar dess ankomst – den dag som får himlar att upplösas i eld och himlakroppar att smälta av hetta! (2 Petr. 3:11-12).

Tänk på hur ni måste vara beredda med heligt och fromt liv, när ni vet att allt, både himmel och jord kommer att lösas upp. Så beskriver Petrus dagen som den som kommer redan nu, för att de skulle vara beredda för den, hoppas på den med glädje, och skynda mot den som den som befriar oss från synd, död och helvete.

Men efter hans löfte ser vi fram emot nya himlar och en ny jord där rättfärdighet bor (2 Petr. 3:13).

Gud har på flera ställen lovat genom profeterna att skapa nya himlar och en ny jord, Jes. 65:17-18: **Se, jag skapar nya himlar och en ny jord, och man ska inte mer minnas det förgångna eller tänka på det. Nej, fröjda er och jubla för evigt över det som jag skapar! För se, jag skapar Jerusalem till jubel och dess folk till fröjd.**

Likaså Jes. 30:26: **Månens ljus ska vara som solens och solens ljus ska vara sju gånger klarare, som ett sjufaldigt dagsljus,** som om sju dagar var inneslutna i varandra.

Och Kristus säger i Matt. 13:43: **Då ska de rättfärdiga lysa som solen i sin Faders rike.**

Hur det ska gå till kan vi inte veta, endast att det är utlovat att det ska vara sådana himlar och jord där ingen synd utan bara rättfärdighet, och Guds barn bor, som också sankt Paulus säger i Rom. 8. Där kommer att vara idel kärlek, idel glädje och lust, ingenting annat än Guds rike.

Man kan undra om de frälsta kommer att sväva i

himlen eller på jorden. Texten låter här som att man kommer att bo på jorden, det vill säga att hela himlen och jorden blir ett nytt paradis, där Gud bor. För Gud bor inte endast i himlen, utan överallt. Därför kommer du utvalda också att vara där han är.

Därför, mina älskade, när ni nu väntar på detta, gör allt ni kan för att bli funna rena och fläckfria inför honom i frid (2 Petr. 3:14).

Det ska ni låta motivera er, att ni undkommer en sådan olycka och kommer till en sådan glädje, så att ni gärna ringaktar allt på jorden och lider det ni ska lida. Ni ska se till att ni lever ostraffligt och otadligt.

Och räkna med att vår Herres tålamod innebär frälsning (2 Petr. 3:15).

Räkna det som er vinst att han skonar och förlåter och inte straffar genast. Han har väl skäl att vredgas och straffa, men av nåd gör han det inte.

Så har också vår älskade broder Paulus skrivit till er efter den vishet som han har fått, och så gör han i alla sina brev när han talar om detta. I hans brev finns en del som är svårt att förstå och som okunniga och ostadiga människor förvränger till sitt eget fördärv, något som också sker med de övriga Skrifterna (2 Petr. 3:16).

Här vittnar sankt Petrus om aposteln Paulus' lära, vilket tydligt visar att detta brev har skrivits långt efter Paulus' brev. Detta är ett av de ställen som kunde få någon att anse att brevet inte är av sankt Petrus. Ett annat ställe i brevet är 3:9 där han säger: (Herren) **vill inte att någon ska gå förlorad utan att alla ska få tid att omvända sig**.

Där går han litet under den apostoliska andan. Ändå är det troligt att brevet är av aposteln. Eftersom han

skriver här inte om tron utan om kärleken, går han lägre, så som kärleken brukar sänka sig mot nästan, liksom tron höjer sig över sig själv.

Det har han i varje fall sett att många lättsinniga andar skapade förvirring och förvände sankt Paulus' ord och lära, därför att en del är svårt att förstå i hans brev. Till exempel att ingen blir rättfärdig av gärningar, utan endast av tron (Rom. 3:28), eller att lagen har givits för att göra synden större (Gal. 3:19), eller att när synden överflödade, så överflödade Guds nåd ännu mer (Rom. 5:20), med flera ställen. När de hör sådant säger de: "Om det är sant, så vill vi gå sysslolösa och inte göra någon god gärning, och bli frälsta." Man säger ju också att vi förbjuder goda gärningar.

Om man har förvänt orden för Paulus så är det inget under att man gör det för oss också.

Mina älskade, ni vet ju redan detta. Var därför på er vakt, så att ni inte dras med i de laglösas villfarelse och förlorar ert fäste. Växi i stället i nåd och kunskap om vår Herre och Frälsare Jesus Kristus. Hans är äran, nu och till evighetens dag. Amen (2 Petr. 3:17–18).

Eftersom ni vet allt som sagts ovan, säger han, och ser att det måste komma många falska lärare som förför världen, och föraktare som förvänder Skriften och inte vill förstå den, så ta er till vara och akta er noga för dem så att ni inte faller från tron genom falsk lära. Växi till och bli starkare dag för dag genom övning och Guds ords predikan.

Se vilken stor omsorg aposteln har för dem som kommit till tro, vilket också drivit honom att skriva de två breven där allt finns i rikt mått som en kristen ska veta, och därtill vad som händer i framtiden.

Gud give sin nåd så att vi också förstår det och behåller det. Amen.

1. NU DAGEN ÄR TILL ÄNDA och natten förestår. Håll era lampor tända när timmarna förgår. Långt innan morgon bräcker skall allt bil uppenbart. Se till att oljan räcker: vår brudgum kommer snart.

2. NI VISA JUNGFRUR, VAKA att honom ta emot. Stor sällhet skall ni smaka med sång och jubelrop. Ty bröllopsfesten stundar, se, porten öppnad är, och väktarna förkunnar att brudgummen är här.

3. NU KOMMER GLÄDJENS TIMMA, och efter kors och kval skall fröjdefacklor brinna i Herrens bröllopssal. Och den som i förbidan har hållit ut i tro skall snart vid Lammets sida stå inför Faderns tron.

4. O JESUS, DU MIN LÄNGTAN, låt mörkret bli till ljus, och stilla all min trängtan i glädje utan slut. Jag vet att du skall komma i min förlossningstid och ge åt dina fromma en oförgänglig frid.

Psb 138

Laurentius Laurentii 1700

Karl-Gustaf Hildebrand 1978

Lutherska samlingar i december 2019 och under vårterminen 2020

22.12.19 kl. 16. Gudstjänst hos Tord och Barbro Carlström i Sannäs, Tågsbackagränden 10. Pastor, ***Tord Carlström.***

19.1.20 kl. 16. Gudstjänst på ännu okänd plats. Pastor ***Tord Carlström.***

9.2. kl. 16. Gudstjänst på ännu okänd plats. Pastor ***Markus Engström***.

15.3. kl. 16. Gudstjänst på ännu okänd plats. Pastor ***Markus Engström***.

KOLLA Lutherläsarens hemsida, www.lutherlasaren.net

Bland annat presenteras där nu ett antal goda, teologiska böcker, som det går att beställa från Boklådan (se bakpärmen).

Och jag såg, och se: en gulblek häst, och han som satt på den hette Döden, och helvetet följde honom. De fick makt över en fjärdedel av jorden, att döda med svärd och med svält och med pest och genom jordens vilda djur (Upp. 6:8)**.**

Matti Rintala[6]

Det speciella med denna översättning är det, att man använder ordet *gulblek* (fi: *hallava*). Det ordet är bekant för det äldre folket från tiden då den gulbleka haren (fi: *hallajänis, hallava jänis* = ordagrant *frostharen*) eller fältharen kom till Finland. Den var inte brun, såsom skogsharen på sommaren, inte vit som skogsharen på vintern, utan gulblek året runt likt bränt hö.

I den grekiska grundtexten används inte heller ett ord som skulle syfta på detta gulbleka utan ordet *khloros*. Det betyder gulgrönt. Ett gulnat grönt är grönskande, ur vilket livet har flytt, eller håller på att fly. På vår tid betyder *khloros* bladgrönt. Bladgrönt syftar på livet, assimilering, solens ljus, men nu är det tvärtom Döden som rider på den färgen. Gemenskapen med ljuset är förlorad. Det gulgrönt gröna avbildar dödens tillstånd, som är maskerat i det gröna.

I Bibeln står röd för ondskans färg. [I Upp. 17 kan vi läsa om] det scharlakansröda odjuret och kvinnan, som var klädd i purpur och scharlakansrött. Denna häst, *khloros*, är röd men maskerad i grönska, eftersom döden rider på den och dödsriket följer på den.

---

[6] Ett inlägg av ***Matti Rintala*** på hans facebookvägg, 8.10.2019 kl. 13:22.

Bibeln kallar dem levande som lever i Guds gemenskap, de må vara kroppsligt vid liv, eller deras kropp må vara dold i jorden, i väntan på uppståndelsen. Döda kallar Bibeln alla dem som inte lever i Guds gemenskap, de må vara kroppsligt vid liv eller döda. På den här punkten betyder den ridande döden den andliga döden på vilken följer den eviga döden, dvs. förtappelsen, helvetet. Det är alltså fråga om en röd färg som är maskerad i grönfärgad ateism, förnekelse av Guds existens, i vars makt har givits en fjärdedel av jorden.

Följder av den naturreligiösa ateismen är, att man inte längre uppväcker människor från den andliga döden. Hur sker då detta uppväckande? Jesus lär Nikodemus, ”man måste födas på nytt ovanifrån, man måste födas av vatten och Ande.” Nuförtiden uppväcks inte människoplantor mer från den andliga dödens tillstånd genom dopet. Man håller namngivningsceremonier, vars betydelse är att vara i stället för dopet. Så har den ateistiska världsbilden förtrollat kyrkans medlemmar att låta bli att döpa sina barn. Naturreligiositeten förnekar Kristus och är Kristi fiende. Av det skapade har gjorts Skaparen, Rom. 1:18-.

”De fick makt [...] att döda med svärd och med svält och med pest och genom jordens vilda djur.”

Detta kan vi se på två sätt. För det första på ett naturligt sätt. Röd, som är ondskans färg, syftar på marxismen, kommunismen. I [det kommunistiska] manifestet står det därför, att ”man ska sträva efter en världsomspännande kommunism utan att sky medel.” Krig har alltid följt på denna idé, hunger är en följd av den, självförsörjningen förstörs, nationen skuldsätts och splittras för att uppnå kommunismen. Sjukdomar och vilddjur följer naturligt på detta, vilket betyder att nationens sammanhållning splittras. Genom att hänvisa till

’naturskydd’ verkar man precis såsom ’splittra-och-regera’-politiken förutsätter.

Om berövande av yttrandefriheten, massmediekrig, förstörande av självförsörjningen, dvs. en nedläggning av jordbruket med ett falskt [värnande om] naturskydd osv., osv. får vi alla höra i varje nyhetssändning och bevittna fullständigt förryckta åtgärder. [Ett av dessa fall var ju] t ex det i Helsingfors, där man försöker sluta äta [rött] kött [och dricka] mjölk, på vilket inte följer ett hälsosammare liv utan jordbrukets död. Alltså genom att ”inte sky några medel.”

Jag ser dock för det andra en annan betydelse, som är viktigare än det ovan skrivna, alltså den andliga betydelsen.

Att döda med svärd syftar på ordet. Guds ord är ett tveeggat svärd. Här dödar döden med svärdet, så det är frågan om ett lögnaktigt ord och av detta öser ju massmedia åt oss famnen full. Lögn på lögn. Att urvattna och motsätta sig Guds ord. Man rycker tron på Guds ord av dem som inte lyder Guds ord. **”De bytte ut Guds sanning mot lögnen och dyrkade och tjänade det skapade i stället för Skaparen, han som är välsignad i evighet”** (Rom. 1:25). Särskilt ungdomen har man manipulerat att bli anhängare av lögnen.

Hungern – Människorna vacklar av hunger, inte pga. törst efter vatten och inte heller pga. hunger efter bröd, utan pga. hunger efter att höra Guds ord.

Ordet är urvattnat. Det rena evangeliets predikan är sällsyn. Irrläror och österländska religioner har kommit i stället, men de är inte Guds levande och kraftfulla ord.

Pesten – syftar på arvsyndens spetälska som är dödens sjukdom. Utan Kristus dör människan i denna syndens sjukdom, genom att hamna i fördärvet.

Genom jordens vilda djur – ”Ur havet steg det första vilddjuret”. Denna värld och dess regerings makt kallas också för det stora Babel. Ur jorden steg ett annat vilddjur åt vilket det första gav makten. Det här är den avfälliga kyrkligheten. Genom jordens vilda djur innebär tjänare till det första och andra vilddjuret, dvs. de kristnas förföljelse, men också ryckandet av tron från de obefästa, varpå följer den andliga döden.

* * *

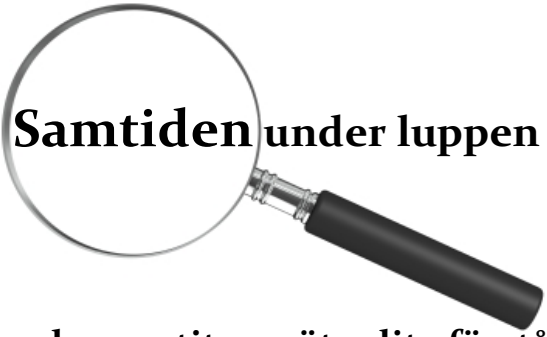

Kristna konvertiter möter lite förståelse i Europa

Av Joakim Förars

Europa har, med kulmen 2015, tagit emot en stor mängd invandrare som sökt asyl. Bland dessa finns kristna konvertiter från muslimska länder som flytt för att före detta trossyskon är ute efter deras liv. Enligt sharia skall den som lämnar islam straffas med döden. Även om de inte går säkra i sina hemländer är intresset för att skydda dem i det flyktingvänliga Europa förvånansvärt svalt.

Asia Bibi blev kristen i Pakistan och anklagades för hädelse. Även om domstolen frikände henne var folk i gemen oförsonliga. Stora skaror demonstrerade för att hon skulle få det straff man ansåg att hon förtjänade. Det var tydligt att hennes liv var beseglat om hon hade fallit i mobbens händer.

Det visade sig dock svårt att finna ett land i väst som var berett att ta emot henne. Storbritanniens inrikesminister ***Sajid Javid*** ville ge henne fristad, men premiärminister ***Theresa May*** lyssnade på rådgivare som ansåg att det kunde väcka oroligheter i den muslimska befolkningsgruppen. Bibi fick till slut asyl i Kanada.

Värre gick det för ***Sardar***, som blivit kristen i Iran. Han sökte asyl i Finland, men skickades tillbaka till sitt hemland. Avfall från islam är inte belagt med dödsstraff i iransk lagstiftning, men domare har möjlighet att tillämpa traditionell islamisk lag och utfärda dödsstraff. Dessutom säger lagen om massmedia att det är kriminellt att kränka religiösa värden, vilket kan föranleda böter, prygel eller fängelse, men *"om graden av hädelse når nivån av avfall skall straffet för avfall utfärdas och verkställas."* Vilket straffet för avfall är definieras inte, och domarna kan välja att följa sharia och utfärda dödsstraff om de vill. Irans tidigare ledare *ayatollah* ***Khomeini*** fastslog att det är tillåtet att döda konvertiter. Andra lagar som används godtyckligt mot kristna är förbudet mot att hota nationell säkerhet och att vara medlem i anti-islamska grupperingar.

Det är mycket sällsynt att dödsstraff utfärdas. Men pastorer och medlemmar i husförsamlingar arresteras, tortyr förekommer, fysiska angrepp riktas mot kyrkoledare och deras familjer och kyrklig egendom konfiskeras. Och det händer att muslimska extremister tar rätten i egna händer och mördar

konvertiter. *Open Doors* rankar Iran på nionde plats i världen i fråga om förföljelse mot kristna.

Sardars fru har stämt honom inför rätta, uppenbarligen för att hon vill skiljas som en följd av hans omvändelse. Det innebär att saken med säkerhet är känd för myndigheterna. Ändå ansåg förvaltningsdomstolen att han kunde sändas tillbaka. Han kan, enligt den, leva ett *”måttfullt kristet liv.”* Med andra ord, om han inte ställer till bråk med evangelisation och sådant så är han trygg. Men för en kristen går det inte att acceptera munkavle. Den kristna tron förpliktar oss att vittna om Jesus. Ofta är konvertiter de ivrigaste och bästa vittnena.

Domstolens motivering skall ses i relation till deras beredskap att låta homosexuella invandra till Finland ifall de förföljs i hemlandet. Dessa förföljs inte för sin läggning utan för sina gärningar. Ändå förväntas de inte av våra myndigheter leva ett *”måttfullt homosexuellt liv”* genom att acceptera sin läggning men tygla sina begär och leva i celibat eller gifta sig med personer av motsatt kön, som de flesta är förmögna till. Att utöva onaturligt sexuellt umgänge har upphöjts till en mänsklig rättighet (vilket FN:s deklaration inte säger något om, den säger däremot att *”Familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället”* - med vilket avsågs den heterosexuella familjen).

Sardar arresterades omedelbart på flygplatsen i Teheran. Efter tre timmar av förhör fick han träffa sin familj i tio minuter. Efter det har ingen hört av honom.

Det förekommer också att handläggare underkänner kristna konvertiters vittnesbörd om sin tro på osakliga grunder. I Storbritannien nekades en konvertit asyl för att han sagt att han omvänt sig till kristendomen då han märkt att det är en fredlig religion. Myndigheterna påstod att det inte alls är

så, och hänvisade till bildspråk om hämnd, ödeläggelse, död och våld i Uppenbarelseboken, samt 3 Mos. 26:7 ”**Ni ska jaga era fiender framför er, och de ska falla för era svärd.**”

Det är rena förvrängningar. Stället i tredje Mosebok är ett löfte om fred i landet, där invasionsstyrkor med lätthet skall slås tillbaka. Uppenbarelseboken talar om den slutliga domen och erbjuder nåd och frälsning åt alla som vill omvända sig och bli Guds barn.

I Sverige finner vi ett liknande fall. En konvertits åsikt att islam är våldsamt kontrades med Matt. 10:34 ”**Jag har inte kommit för att sända fred, utan svärd**”, som kallades *”svärdsverserna”*. Han ifrågasattes också för att han inte var så insatt i islam innan han blev kristen; enligt utredaren borde han ha fördjupat sig i islam innan han lämnar religionen. Vidare blev han motsagd för att han ansåg att kristendomen har en positivare kvnnosyn än islam. Utredaren hänvisade till att Bibeln säger att kvinnan skall tiga i församlingen, att hon är Guds avbild och att hon skall bära slöja. Det är enligt denne *”mycket kvinnofientligt”*. I det avvisande beslutet står det att det, trots att han är intresserad av jämställdhet och kvinnans ställning i islam, inte framgått att han har kunskap om bibelns texter om kvinnans ställning i förhållande till mannen och i församlingen.

Så fantasifulla tolkningar av Jesu ord om svärd och tendentiösa omdömen om Nya Testamentets kvinnosyn visar att man är ute efter något annat än att pröva om konvertitens omvändelse är äkta. Åsikten att han borde ha studerat islam mera innan han lämnade religionen får en att undra om utredaren möjligen själv är muslim. Sådant förekommer: ***Ebtisam Aldebe*** har i egenskap av nämndeman avgjort många asylfall. Hon är islamist, och hennes man har påstått att asylsökande

konverterar bara för att få stanna, och att det är en del av kristna kyrkors strategi att få fler konvertiter. I flera fall har hon varit tungan på vågen när beslutet blivit negativt.

Migrationsverket fokuserar i sina förhör ibland ganska mycket på kunskapsfrågor för att få reda på vilken roll som tron spelar i konvertiternas liv. Ibland är frågorna mindre relevanta, såsom när konvertiter ombetts förklara skillnaderna mellan olika samfund - vilken nyomvänd bryr sig om sådant? - eller när en bedömdes ha för lite insikt i vad allhelgonagudstjänsten innebär (en gudstjänst som förrättas en gång per år och inte spelar någon särskilt viktig roll i kyrkolivet).

En del frågor blottar en mycket liten förståelse för kristen tro hos vissa handläggare. En konvertit berättar om sin frälsningsupplevelse och utredaren undrar vart han vill komma. En annan blev, när han berättade om sin vilja att missionera, upplyst om att Svenska kyrkan inte ägnar sig åt mission. En tredje, med nominell muslimsk bakgrund, har fått höra att det är märkligt att han inte känt skuld eller skam när han lämnat islam. Det måste framhållas att frågorna i regel förefaller att vara sakliga och relevanta, men det är inte alltid fallet, säkert beroende på olika handläggare.

Migrationsverket har fått mycket kritik, både från advokater och från kristna av olika slag. Tyvärr är det inte alltid fråga om en ansvarig kritik. *Sveriges Television* berättade i ett reportage om "husförhörsliknande" frågor, där en advokat kunde avslöja att man frågar bland annat vilka sakramenten är. Och ett antal samfundsledare manar till att beakta *”aktuell forskning”* om hur omvändelser går till och inte fokusera på kunskapsfrågor. Pastor ***Jakob Svensson*** skriver i ett examensarbete med titeln *Asylsökande konvertiter och myndighetens katekesförhör* att det han kallar katekesförhör är otidsenligt då

det fokuserar på kunskap. Idag betonar religionssociologin att sociala nätverk spelar en central roll i omvändelser och att man styrs mer av hjärtat än av intellektet.

Husförhör är en ärevördig tradition från den tid då man förstod vikten av att känna till kristendomens grundstycken. Idag har en upplevelsekristendom ofta ersatt insikten om att vi behöver **"en rätt kunskap om honom (Gud)"** (Ef. 1:17). Men en äkta omvändelse förutsätter en viss kunskap om den tro man tillägnat sig. Om man inte ens på ett elementärt plan kan redogöra för vad man tror på är det knappast fråga om äkta konvertiter. Och Migrationsverket måste naturligtvis sålla bort sådana som bluffar för att nå fördelar. Frågorna måste vara sakliga och inte fordra mer än vad som är rimligt, men de kan inte undvaras. Hur omvändelser går till ändrar inte det faktum att man börjat tro på någonting och att det går att redogöra för vad detta är.

Det mest famösa utspelet var när pastor ***Micael Grenholm*** utformade ett test där man kunde kolla om man klarar Migrationsverkets kristendomsfrågor. Testet baserade sig på ett litet urval av verkliga frågor som förekommit i förhör, men beaktade inte alls att dessa är individuellt utformade, och man tog sig friheten att hitta på egna bedömningsgrunder, trots att man inte ens kände till vilka svar myndigheten väntar sig. Testet lades upp så att de flesta erfarna kristna fick underkänt. Vilket facit de använt vägrade de uppge.

Testet var ren propaganda, iscensatt av folk som lobbar för massinvandring. Trots det - eller kanske just därför - fick det stort genomslag. Hundratusen personer tog det och högt uppsatta personer förhöll sig helt okritiskt. Till exempel biskop ***Åke Bonnier*** blev upprörd över svårighetsgraden och tyckte att det är befängt att mäta kunskapen för att pröva tron.

Det blev en sorglig vändning på den uppmärksamhet som Migrationsverkets brister väckt. Kristna gjorde sig till clowner och visade att de inte är förtroende värda. Vi har sedan tidigare en situation där *Sveriges Kristna Råd* har konstaterat att en hel del intyg av präster och pastorer har ganska låg trovärdighet. De har utfärdats utan längre bekantskap med konvertiterna och har skadat trovärdigheten hos pastorsintyg generellt. Det blir inte lättare att vinna gehör när kristna agerar som de gör. Den oförståelse som förekommer mot kristna konvertiter är emellertid ett reellt problem som inte får fördunklas av oansvariga utspel.

* * *

Kyrkans sju kännetecken – Syd-Österbotten

Av Otto Granlund

Många kristna oroar sig idag för hur det ska gå för kyrkan. Tvärt emot Guds ord var folkkyrkan med och stödde det så kallade Pride-tåget i Helsingfors i år. Redan nu vigs samkönade par av kyrkans ämbetsbärare. Men vad värre är: det är allt svårare att hitta ett ställe där man får höra en rätt Guds ords förkunnelse. Hur ska det gå för oss, om vi inte får höra Guds ord?

Det är därför trösterikt att notera att vi i Guds ord inte kan finna ett enda ställe där Kristus skulle binda sin kyrka till en viss organisation eller en specifik geografisk punkt, så som en kyrkobyggnad. Bibeln binder oss inte vid den romersk-katolska kyrkan, inte heller vid någon specifik nationalkyrka.

Biskopssätena i Rom, Åbo och Borgå hör vi heller ingenting om. Däremot talar Bibeln om vad det är som vi får genom Guds ords förkunnelse, vad Kristus själv ger oss i dopet och i nattvarden. Härav följer det som vi också bekänner i Augsburgska bekännelsen: *"... en helig kyrka skall äga bestånd till evärdelig tid. Men kyrkan är de heligas samfund, i vilket evangelium rent förkunnas och sakramenten rätt förvaltas."* (CA art. VII.) Kort sagt: där Guds ord förkunnas och där sakramenten förvaltas i enlighet med Kristi instiftelse, där är Kristi kyrka och där är Kristus själv.

Martin Luther utvecklar detta i sin skrift *Om koncilierna och kyrkan*. Där räknar han på biblisk grund upp sju kännetecken, på vilka Kristi kyrka kan igenkännas. Härifrån härstammar talet om kyrkans sju kännetecken, nämligen ordet, dopet, nattvarden, nycklarna, ämbetet, bönen och korset. Kort sagt: där dessa kännetecken finns, där är Kristi kyrka.

Runt om i landet har *Evangelisk-lutherska missionsstiftet i Finland* under de senaste åren arbetat för att sådana församlingar skulle få växa fram, så att kristna också framöver skulle ha ett andligt hem och en gudstjänst att delta i, så att de får höra Guds ord och ta del av sakramenten med gott samvete. För närvarande har Missionsstiftet ungefär 35 församlingar, varav tre är svenskspråkiga. De svenskspråkiga församlingarna finns i Jakobstad, Vasa och Åbo.

I oktober 2019 inledde Missionsstiftet en föredragsserie med *Kyrkans sju kännetecken* som tema även i Sydösterbotten. Samlingarna erbjuder ett tillfälle att fördjupa sig i vad kyrkan och ett lutherskt gudstjänstliv är, liksom också att diskutera vilka behov som finns på lokalplan. Målsättningen är att gudstjänster på sikt kunde börja firas i Sydösterbotten, om Gud vill och intresse finns.

För att få mer information om verksamheten i Sydösterbotten kan du besöka webbadressen: www.lhpk.fi/sydosterbotten Du kan också kontakta pastor ***Otto Granlund*** (tfn: 040 840 4474, e-post: otto.granlund@lhpk.fi), som ansvarar för verksamheten.

* * *

Hur gjorde Luther?

I *Lutherläsaren 91* refereras i en artikel på sidorna 20-25 ett föredrag av docent TD ***Timo Junkkaala*** (TJ). Föredraget handlade om huruvida man bör stå kvar i den avfallna folkkyrkan eller lämna den. Referenten BS (***Boris Sandberg***, red.anm.) försvarar inte TJ, utan kritiserar honom med rätta. Jag vill här också komma med en kommentar angående en punkt i föredraget.

Var och en må självfallet pröva sig själv om han tror som folkkyrkan. Gör man det, bör man höra till den. Det står TJ fritt att stå kvar i den finska folkkyrkan. Men över detta personliga ställningstagande står de historiska frågorna.

Värderingar är värderingar och är beroende av person, fakta är fakta och är inte beroende av person (bör i alla fall inte vara beroende av person). Det gäller att hålla åtskillnad mellan dessa, och inte låta den egna uppfattningen, den egna tron, bli till ett filter som förhindrar ett korrekt återgivande av fakta.

På sidan 23 i referatet återges under rubriken *"Kyrkohistorien"* TJ:s mening: *"Som ett annat exempel tar han [TJ] Luther och det faktum att han blev kvar i kyrkan tills han kastades ut."*

Det är sant att Luther kunde beskriva skilsmässan med Rom som att han blev utdriven – för det blev han ju – men i grund och botten är det ett historiskt faktum att han själv tog avstånd från och svor sig fri från Rom innan han blev utkastad.

Naturligtvis är frågan om Luthers handlande inte avgörande. Vad Luther gjorde är inte normerande för den kristna tron. Men ändå är frågan intressant, för Luther är kyrkans störste lärare och ska studeras noggrant, men i första hand behöver man då studera vad Luther *lärde*, inte vad han *gjorde*.

Eftersom jag inte är någon forskare, utan oavlönad församlingspräst med ett civilt arbete, vill jag här citera andras arbete, främst artikeln *"Luthers brytning med Rom 1517-1520"* av ***A Aijal Uppala*** (AAU), publicerad i tidskriften *Lutherskt sändebrev* nr 2-5/1973.

Till saken! Hur gick det till när Luther lämnade påvekyrkan? Att han först ville stå kvar och reformera kyrkan är tydligt. I de 95 teserna, som spikades upp i Wittenberg 1517 finns ingen tanke på att lämna den romerska kyrkan. Ännu i de *"Förklaringar"* som Luther skrev året efter uppspikandet av teserna var det så. AAU:

> Han yttrade sig sålunda i sin följeskrivelse till påven: Jag faller ner för din Helighets fötter och överlämnar mig åt dig med allt vad jag är och har. Gör levande, döda, kalla, återkalla, gilla, ogilla hur det behagar dig. Din röst ska jag erkänna som Kristi röst, som regerar och talar i dig.

Men Luthers inställning ändrades steg för steg, Luther började kritisera påvedömet och dess legitimitet, bland annat under en disputation i Leipzig 1519. Han skrev år 1545 om sitt agerande i denna disputation, om hur svårt det är att arbeta sig ur gamla villfarelser. AAU:

> Ja, också den sak, varom jag nu [1545] talar, att påven icke genom gudomlig rätt är kyrkans huvud, hade jag redan då [1519] offentligt försvarat – men jag insåg ändå icke följden därav, nämligen att påven nödvändigt måste vara – av djävulen! Ty det som icke är av Gud, måste vara av djävulen.

Luther kom till klarhet under 1520. Sedan han i juni läst en skrift (*"Epitome"*) från den påvliga stolen offentliggjorde han den med korta kommentarer. AAU:

> När Rom tror på det sättet, då – lyckliga Grekland, lyckliga Böhmen, lyckliga alla som skilt sig därifrån (*separaverunt*) och dragit ut från detta Babels centrum! Men fördömda vare alla som har gemenskap med det! Och även jag vill [...] härmed avgjort vittna och bekänna, att jag icke håller med den romerska kyrkan utan avsäger mig henne och påven.

Under sommaren 1520 sändes så en bulla med den sista varningen från Rom. Den anlände under hösten. I bullan fick Luther 60 dagar på sig att återkalla, annars skulle

exkommunikationen verkställas. Men Luther kunde inte ge med sig, eftersom hans samvete var bundet av Guds Ord. Det här handlade inte om mänskliga idéer, utan om den gudomliga Sanningen. Därför stod han fast. AAU:

> Då [när Luther fick höra om hur hans skrifter bränts på flera orter] var han beredd på att ta det avgörande steget: att den 10 december 1520 offentligt bränna den romerska kyrkans grundläggande böcker jämte kopian av bullan med bannlysningshotet. Därigenom var nu brytningen med Rom genomförd kl 9 fm. [...] Följande dag sade Luther efter sin föreläsning bl. a.: Jag har bränt upp dekretalerna, men det var bara en barnlek. Det behövdes också att man brände upp själva påven, dvs. den romerska stolen med alla dess läror och styggelser. Han sade sedan med stort allvar: Om ni icke av allt hjärta strider mot påvens gudsförsmädande regering, kan ni ej bli saliga [...] Först ungefär tre veckor efter bokbålet på de romerska böckerna utfärdade påven den 2 (el. 4) januari 1521 den avgörande bullan.

Till sist ett citat från de lutherska bekännelseskrifterna, som visar att skilsmässan med Rom (och med andra) för de konfessionella lutheranerna är en kristen plikt: *”Det är tungt att avvika från så många folks gemensamma mening och kallas schismatiker. Men Gud bjuder oss med sin myndighet att icke taga någon befattning med eller försvara ogudaktighet och orättfärdig grymhet.”* (SKB s. 348)

Kyrkoherde ***Jakob Fjellander***

Lutherska Konkordiekyrkan

Avsändare:
Lutherläsaren
Kristian Norrback
Ginstigen 171,
66100 Malax,
Finland

REDAKTÖR: Markus Engström, Tjärhovsvägen 34, c 3, 64100 Kristinestad, Finland. Tel. +358(0)50-358 97 97.
E-post: mkeengstrom@gmail.com.

ANSVARIG UTGIVARE: Kristian Norrback, Ginstigen 171, 66100 Malax, Finland.
Tel. +358(0)50-919 57 04.
E-post: kijana@mbnet.fi.

REDAKTIONELLA MEDARBETARE: Tord Carlström (Sannäs), Jan-Erik Back (Korsholm), Lars Lövdahl (Vasa) och Tom Lövdahl (Lappfjärd).

LUTHERLÄSARENS WEBADRESS:
www.lutherlasaren.net

NYA PRENUMERATIONER OCH AVBESTÄLLNINGAR:
Sänds till ansvarig utgivare: Kristian Norrback, Ginstigen 171, 66100 Malax, Finland. Tel. +358(0)50-919 57 04.
E-post: kijana@mbnet.fi.

LUTHERLÄSARENS BANKKONTO är Nordea, Kristinestad, Finland.
IBAN: FI08 2026 1800 0072 90.
BIC: NDEAFIHH

LUTHERLÄSARENS BOKLÅDA, KONTAKTUPPGIFTER:
Bror-Erik Wikström,
Bölevägen 124, 64240 Böle, Finland. Tel. +358(0)6-225 8144.
Närpes Sparbank, IBAN: FI06 4963 1020 0234 74
BIC: ITELFIHH